

Tractatus

Secundus

mor⁹ nō specificat nisi ab illo qd p se ē termin⁹ mor⁹. iō talis mor⁹ nō dī p se mor⁹ augmētī. sed vel generatio si sit forma subalīs. sicut qn ex aere generat⁹ ignis. vel alteratio qn ē forma accēntalis. sicut pīz in rarefactōe aeris. Sic ḡ pīz aliqūter quō z qūter diuersa diuersimode augeri dicunt

¶ Triplex dīna inter magis et min⁹ z mai⁹ z min⁹. **COLLX**

Ehis pīz scdm qd ē dīna iter magis z min⁹. z mai⁹ z min⁹. qd ē triplex dīna. qz pprie loquēdo maius z min⁹ puenit p se qntitati dimēsiue. nō āt qntitati pīuali vel alicui qūitati nisi p accēns. Magis autē z minus nō puenit nisi qūitati pīuali z qūitati. **¶** Un dicit⁹ minus lapidē maiore vel minore qd hī plus vel minus de quātitate molis et nō ex hoc dicit⁹ magis vel min⁹ lapis. Scōo differunt. qz habere se nūc alt⁹ qz pūs fm magis vel minus vocat⁹ alteratō. s. habere se alt⁹ fm maius vocat⁹ augmentū. fm min⁹ āt vocat⁹ decrementū vel dīminutio. **¶** Un qn rō dicit⁹ augeri fm qūitate z augeri fm qūitate. vel ipam. qūitate autē qūitate augeri. equoce augmētū sumit⁹ sicut z qūitas. **¶** Tercio dīna. qz se alt⁹ hīe in plus fm qūitate vl qūitate molis ē ipam qūitate vl qūitate esse plus extēsam. z in minus est esse minus extēsam. **¶** Habere autē se alter fm qūitate z qūitate pīutis vel ipam etiā qūitate ē ēe intensam. in min⁹ autē ēe remissam. **¶** Ex ḡ breuiter pīz qd maius z min⁹ p se qūitatem molis. magis āt z min⁹ quātitatē pīutis siue qūitates respiciūt. **¶** Itē variatio fm qūitates z qūitates pīutis fm magis et min⁹ vocat⁹ alteratio. z ad illā speciem pīner talis mor⁹. variatio autē fm qūitate molis vocat⁹ augmentū vel decrementū. **¶** Itē qz extēsum esse

plus vel min⁹ ad qūitatem molis pīner. ēe intensum vel remissum ad qūitatem vel qūitatem virtutis.

¶ Quibus formis pueniat suscipere magis z min⁹. **COLLXI**

Quēto vidēdū ē qd formis pueniat susceptio magis et min⁹. **¶** Et dōm qd nō oib⁹. qz nō subalib⁹. s. accidētalib⁹. nec oib⁹ accidētalib⁹. qz nō qntitati molis. vt pīz ex dicit⁹. qz illis nō cōpetit magis z min⁹. s. mai⁹ z min⁹. nec alijs oib⁹. s. sepabilib⁹ a suis subiectis z qd cōcernit subiecta diuersay. speciem pīz qd excludunt forme subales z proprie passiones. **¶** Et hoc pprie videtur illis qūitatib⁹ puenire qd hīe istas cōditōes. s. qd sunt sepabiles z diuersay. speciem subiecta pcernit. **¶** Potest āt hoc tali rōe pīuaderi. qz nulla forma pīe repīri diuersis gradib⁹ nisi agēs eā pducēs vel subiectū eā recipiens possit diuersimode se hīe. **¶** Agēs em̄ vniformit se habēre in se z ad passūz et passū sūt vniformit se hīe in se et ad agēs. necesse ē accōez ēe vniformit et terminū accōis. **¶** Idem em̄ manēs idē respectu eiusdē spī natum ē facere idē. s. respectu formay subalū z accidētalū que inseparabil⁹ pueniūt vnī spī em̄. vt sunt pprie passiones. z subiectū z agēs recipiens spī vniformit se hīe. respectu autē aliaz formay accidētalū qd sunt sepabiles z pcernit subiecta diuersay. speciem pīnt se hīe diuersimode. ḡ zc. **¶** Possit ḡ hec rō pī singula declarari. s. supponat ista. qz hec declarari habent pīmo sententiarum. distinc. xvij.

¶ Scdm qd cōueniat suscipere magis z minus formis suscipientibus. **COLLXII**

¶ Quarto vidēdū ē fm qd talibus formis suscipere magis z minus pueniat. **¶** Ad hī dōm.

De magis et minus

q̄ rō quare forma accidētalis suscipit magis et minus ē indeterminatō for-
me specificē sua essentia vt meliores
doctores tenēt **Hec** autē indifferētia
vel indeterminatio tripl̄ p̄t sumi
Uno mō vt forma accidētalis dicat
indifferēs. q̄ p̄t esse in diuersis sub-
iectis differentib; sp̄e vt albedo in ni-
ue et lapide. et talis indifferētia vel in-
determinatio nō facit q̄ forma susci-
piat magis et minus p̄ se. **Secō** p̄t
sumi talis indifferētia q̄ aliqua for-
ma p̄t inesse subiecto et nō inesse. vt al-
bedo parietī. et talis indifferētia v̄l in-
determinatio. inest oī accidētī sepabi-
lī. et nec ista p̄ se facit q̄ forma magis
et minus suscipiat **Tertia** indifferen-
tia est fm̄ q̄ eadē forma ē indifferens
vt plus vel minus inest subiecto. vt
albedo solī. **Quāuis** autē due prime
indifferētie sunt coadiuuantes vt salte
simul sint cū forma suscipiēt magis et
minus **Indifferētia** autē q̄libet istaz triū
respicit ip̄am formā. nō solū fm̄ cē for-
me sed fm̄ esse materie. et iō forma ac-
cidētalis nō solū fm̄ grad⁹ inest. sed
fm̄ grad⁹ in essentia dī suscipiē magis
et minus q̄uis qdā doctores opposi-
tū fuerint opinati. **Hoc** autē sic p̄bat
sicut se h̄z maius et minus extensiuē
ad quātitatē. ita magis et min⁹ intēsi-
ue ad qualitātē. s̄z magis et minus ex-
tensiuē attendit fm̄ essentia quātitatis
q̄ quo ad hoc h̄z gradus et latitudinē
in essentia **Secō** sic. sicut diuisibilis
forme ē rō nō suscipiēdi magis et mi-
nus. ita diuisibilis forme fm̄ gradus
est rō suscipiēdi magis et minus. s̄z in
diuersitas forme atredēt fm̄ essentia
igit̄ et diuisibilitas forme fm̄ gradus
forme **Tertio** q̄ oīs alteratō termi-
nat ad formā q̄ est in tertia sp̄e q̄lita-
tis. vt p̄z ex. vii. philī. s̄z vera alteratō

ē inter magis et minus in eadē sp̄e. vt
p̄z ex. v. eiusdē. ergo alteratio q̄ ē sub-
iectū magis et minus terminat ad ve-
rā formā q̄ ē de tertia sp̄e q̄litas **Sz**
hoc nō p̄t esse nisi gradus intētionis
et remissiois atredēt fm̄ ip̄am essen-
tiā qualitatis. q̄ in eis est talis latitu-
do et varietas graduū fm̄ essentia for-
me **Et** sic p̄z fm̄ qd̄ p̄uenit formis su-
scipere magis et minus. q̄ rōne idiffe-
rētie et indeterminatōis et latitudis
q̄ nō solū atredēt fm̄ esse forme sed
et fm̄ essentiam

**Quare dicimus maior et
minor albedo. et non magis et
minus albedo.** Cap. **CCCLXXIIII**

Quinto remouēdū est qd̄ daz
dubii **Dicitū** ē em̄ q̄ magis
et minus respiciūt qualitates
maius et minus p̄tinet ad quātitatē
et hoc nō videt. q̄ sicut bñ dī maior
et minor lapis. ita maior et minor al-
bedo et maior et minor frutus **Ite** dicitū
est q̄ q̄litas suscipit magis et min⁹ in
essentia. hoc nō videt. magis em̄ p̄t
se attribuit essentia forme in abstra-
cto. esse autē in concreto. vt cū dicēdo al-
bedo q̄ cū dicēdo albū. s̄z non possit
minus dicere magis et minus albedo. et
dicim⁹ magis et minus albū **Ad** ista
dicēdū q̄ sicut ē duplex quātitas. scilz
molis et frutis. ita duplex ē magnitu-
do. scilz molis et p̄fectōis siue virtutis.
Loquēdo ḡ de magnitudine p̄fectō-
nis fm̄ quā idē est cē mai⁹ qd̄ meli⁹
talis magnitudo p̄uenit formis susci-
piētib; magis et minus. et fm̄ talem
maioritatē p̄uenit eadē albedini q̄ sit
maior p̄fectōne cū est intēsa q̄ cū ē re-
missa. s̄z nō ita sit p̄fectū vti vocabulū
lo maioritatis in magnitudine p̄fecti-
onis sicut in magnitudine molis **Uñ**
albedo intēsa maior ē seip̄a remissa. et
ecōuerso remissa minor ē seip̄a intēsa
Sz hic maioritas v̄l minoritas atredēt

Tractatus Secundus

dit fm magnitudine pfectois. vñ qñ
dicimus maius z min⁹ pñet ad qñ
titate molis **M**agis autēz z minus
dicimus de magnitudine pfectois
interdū ecōuerlo ē. vñ etiā maius z
minus fm magnitudine pfectois cō
uenit aliqñ in qñ illud maius z mi
nus ē idē qđ magis z minus **S**; tūc
remanet scđm dubiū. quare nō dī fm
h magis z min⁹ albedo. cū dicat ma
ior z minor albedo. z qñ dicimus ma
gis z minus albu. z nō maius z mi
nus albu **A**rteddo ad solā magi
tē albedinis. dicēdū est q hoc ē ppter
modū scādi generale. cū em aduer
biū sit adiectiū pbi. determinat ipm
pbiū z pñet ipm z pñcipiū sñt cū ali
qualiter ad pbiū appropinquat. z etiā
aliq noia q scant p modū inherētie
Forme aut in pcreto signate scant p
modū inherētie vt albu **I**n abstra
cto aut p modū substantie z p se scāz
vt albedo. z talia in abstracto sumūt
substantie **S**ubstantiū aut determin
nat p adiectiū. z q magis z min⁹ sñ
aduerbia. determināt aliqđ pbiū z
pñcipiū. z nomē scans p modū inhe
rētie. qñ sint talia adiectiua. ideo cōi
ter dī sortes magis vel min⁹. melius
vel pei⁹ currit. vel magis vel min⁹ vt
meli⁹ vel pei⁹ currit. z for. ē magis vel
minus albu. z istud ē magis uel min⁹
albu. nō aut sortes ē magis vel min⁹
currit. z magis vel minus albedo. q
scant p modū substantie z substantie
Adiectiū aut determinat substanti
uū. z ideo bñ dī melior currit sortes
z nō melius. z nec magis currit sor
tes. z maior vel minor albedo. z non
magis vel minus albedo. hoc aut ē ex
modo scādi grāmatali q impedit
z facit vt sic vel sic aliter vel aliter fm
modū scādi diuersum dictionū loq
cōgrue valeamus.

¶ De noibus scūdarū intē

tionū. z pmo de qbusdā cōdit
onibz ipsaz. **CC. CCCLXIII**
Postq̄ expediti sumus de no
minibz pme intētionis. accē
dēdū est ad declarationē no
mini siue vocabuloz scde intētionis
Circa qđ tria pmitto. **P**rimū est q si
cut scda intētio fundatur in pma. ita
vna scda intētio fundat sup aliā scam
dā. sicut hoc qđ dico spēs. qđ est scda
intētio fundat in hoc qđ dico hō qđ
est pma intētio. ita sup hoc qđ est cē
pñdicabile de multis. qđ est scda intē
tio. fundat. **H**ec scda intētio. scz spēs
z sup specie fundat spēs subalterna z
sic de alijs q scde intētionē sunt **S**e
cū dū qđ pmitto ē q tam in noibz pri
me intētionis qñ in oibz scde intētiois
quedam dicunt sine pplexione. vt hō
vel cū dico spēs. **Q**uedā cū pplexio
ne. vt hō currit. vel homo est spēs. vt
spēs ē scda intētio. z ita in alijs **T**er
tiū qđ pmitto est. q sicut inter noia
primarū intētionū sunt quedā vt p
us paruit q trāscēdūt z circūeunt oē
genus **E**t qdā q equaliter inueniunt
in genere substantie z accidētis **E**t qđ
da q solū cōueniūt vni generi **I**ta z in
scdis intētionibz quedā sunt cōmū
nes oibz trāscēdētibz z omnibz decē
rez generibz. sicut hoc qđ dico pñdica
bile z multa alia **Q**uedā sunt solum
cōes decē generibz rez. sic hoc qđ dī
co genus z spēs z multa alia **Q**uedā
sunt specialit pñentes ad vnicū ge
nus. vt hō qđ dico suppositū. qđ in gñe
substantie solū inuenit

¶ Ordo dicendorum

Capitulum CCCLXV
His suppositis ordine debito
a prioribz z cōmuniōibz in
choādo **P**rimo dicet de no
ibus scdarū intētionū q pueniūt in cō
plexis **S**cdo de noibz scdarū intētio
nū q pueniūt cōplexis sicut ē oratio

De Noibus secundarum intentionum

positio etc. Quantum autem ad incompleta. Primo videndum est de nominibus secundarum intentionum que circueunt transcendencia. vt decem genera. et sunt omnibus communia. Secundo dicendum est de illis nominibus secundarum intentionum que sunt communes decem rebus generibus et non. vi. transcendebus. Tertio de illis que conueniunt singularibus generibus. ita que vni generi solu. Dicendo autem de nominibus secundarum intentionum eorum que sunt communes transcendebus. x. generibus occurrit talia ad primum esse. xiiij. et sunt hec. Intentio. transcendens vniuersale. abstractu. per se. predicabile. predicatum. subiectu. subiectibile. vniuersu. equiuocu. analogu. denominatiu. Incipiendo ergo ab omnium istorum primo. scilicet ab intentione dicenda sunt quatuor. Primo quid importat hoc nomen intentio. Secundo quid sit prima et secunda intentio. Tertio quomodo se habeat ad iuncta. Quarto quid est intentionale.

Quid est intentio. et quomodo se habeat ad intellectum et voluntatem. et vnde dicitur intentio.

Capitulum. CCLXVI
Quantum ad primum quid est intentio et quibus conueniat. Sciendum est quod intentio importat tendentiam in alterum. vnde intentio dicitur quasi in alterum intentio. Et quod tam intellectus quam voluntas tendit in alterum. scilicet in suum obiectum. ideo intentio pertinet ad intellectum et voluntatem. Nec obstat si dicatur quod sicut intentio dicitur in alterum tendentia vel in alterum intentio. ita intentio dicitur in eis intentio. et ideo sicut a tendentia in alterum intentio conuenit intellectui et voluntati. ita debet pertinere ab ista conditione qua dicitur intus intentio. hec enim duo simulstant apud intellectum et voluntatem in intentione. et in altero tendit vt cum dicitur esse superius. intelligere et velle

sunt actiones immanentes et non transcendentes in exteriorem materiam. Ita ergo intus immanencia operationum potest conuenire nomine intentionis intellectui et voluntati. scilicet quod intentio dicitur intus intentio. Sed quia semper actus intellectus et voluntatis terminatur ad suum obiectum quod est presens ipsi essentie anime vel potentie. non quidem secundum realem presentiam sed secundum obiectalem. qualiter dicit philosophus. iij. de anima. quod lapis non est in anima sed species lapidis. Idcirco quia per actus terminatum per obiectum potentia tendit in ipsum. sicut nomine intentionis conuenit intellectui et voluntati ab eo quod intentio est. quia respicit immanentiam operationis infra potentiam. ita conuenit eidem pro eo quod intentio est in alterum intentio. quia respicit obiectum presens potentie obiectiue. Et ita patet quod nomine intentionis ex parte duplici. quia et ex parte operationis et ex parte obiecti conuenit tam intellectui quam voluntati. Qua propter de vtroque procedendo primo dicendum est quomodo conueniat intentio voluntati. Secundo quomodo conueniat intellectui.

Quomodo intentio conueniat voluntati et respectu voluntatis et respectu rei volite. CCLXVII

Ancipiendo ergo intentionem prout se tenet ex parte voluntatis. sic sciendum est quod intentio accipitur dupliciter. Vno modo ipse actus voluntatis dicitur intentio. sicut si aliquis velit ire ad ecclesiam ad videndum corpus christi. diceret talis voluntas intentio sua. et tali voluntate intendit aliquis videre corpus christi. Alio modo dicitur intentio res intenta. sicut si aliquis diceret. intentio mea est scribere. ibi res diceret intentio. si ipsa scriptura. Et merito intentio vt se tenet ex parte voluntatis dicitur quandoque actus eius quo intendit.

Tractatus

Secundus

quibus obiectum eius quod intendit per actum. Nam ipsa voluntas quibus sumit per suo actu. cum dico. bona voluntate habeo ad re. Quibus per obiecto et re voluta. ut cum dicitur. bitere est voluntas sitientis. hoc latius dicitur est superius. Et huiusmodi locutionis de intentione sepius in scripturis reperiat. tamen sic non intendimus loqui de intentione. quoniam dicimus aliqua noia esse prime vel sede intentionis.

Quomodo accipit intentio ut respicit pertinencia ad intellectum

¶ Sicut accipiat intentio ex parte intellectus. sic etiam accipit dupliciter. Uno enim modo accipit ex parte intelligentis. et de hoc primo dicendum est. Alio modo ex parte rei intellecte. et de hoc secundo dicendum est.

Quomodo ex parte intelligentis esse representativum dicitur intentio

¶ Caplm. **CCCLXVIII**
Quantum ad primum. si intentio accipiat ex parte intelligentis. sic dicitur intentio omne illud quod per modum representantis ducit intellectum in cognitionem cuiuscumque rei. Et quod species intellectus et actus intelligendi conceptus formatus quoniam nos philosophi metaphysice dicimus representativum ducit in cognitionem rerum. ideo quod dicitur eorum. huiusmodi intentio vocatur. Et ex hoc etiam nomen intentionis secundum usum loquentium trahitur et extenditur ut dicitur intentio quicquid sit illud. do siue quodcumque exemplar realiter representando ducens in cognitionem rerum. Et hoc modo species rei visibilis in medio et in speculo vel in oculo in fantasia vel species in memoria sensitiva vel etiam imago herculis. intentio dicitur potest. quod ex sui natura ad alterum ipsum cognoscere per modum cuiuscumque tendentie deducit. Et quoniam hoc modo sepe doctores veritatur ipsa intentione et appropinquaret plus ad nostrum propositum. tamen nec sic intendimus de intentione quoniam dicimus aliqua noia esse

prime vel sede intentionis

Quomodo accipit intentio ex parte rei intellecte

¶ Caplm. **CCCLXIX**
Secundo accipit intentio apud intellectum ex parte rei intellecte. et hoc modo dicitur intentio ipsa res quam intendit in quantum intellectus tendit in ipsam sicut in quodam cognitum per actus intelligendi. et sic loquimur hic de intentione in proposito. Hec autem intentio dupliciter accipit et invenit. Uno modo formaliter. et tunc significat in abstracto. ut hoc nomen intencionalitas. et tunc intentio dicitur terminum ipsius tendentie. siue illud quod resultat ex tali tendentia intellectus per suum actum in rem ipsam. Et hoc habitu do in abstracto potest fieri purum ens rationis. Alio modo accipitur materialiter. et tunc fit in concreto. et tunc fit et dicitur illud quod intelligit quicquid sit illud. et enim intentio per se. huiusmodi intencionalitas abstractum. Et quoniam in concreto res intellecta materialiter dicitur intentio quod aliqui est ens reale. tamen per illud quod importat nomine intentionis formaliter in concreto est species ens rationis. Ipsa ergo res intellecta materialiter in concreto dicitur intentio siue res intellecta siue ens reale. ut homo lapis et huiusmodi. siue ens rationis ut species genus et huiusmodi. Dicitur autem per talem intentionem in concreto fieri materialiter. quod fit illud quod intelligit in abstracto aut ipsam habitudine formaliter quam res intellecta persequitur seque noie intencionalitatis. quod noie intentionis in concreto ipsum subiectum habitu dicitur non est principale factum sed magis ipsa habitudo. Sed quod per se in accidente talibus formaliter et principaliter fit actus et forma. materialiter autem subiectum accidentis fit et sedario in quod subiectum est forma accidentalis. sicut huiusmodi per se albi fit formaliter albedine. quod albi sola qualitate fit. ut dicitur in predicamentis. sedario autem et materialiter dat intelligere ipsam rem in qua est albedo. quod albi dicitur res alba ita

De noibus secundarum intentionum

etiam cum intentione sit preteritum. materialiter
fecit ipas re intellecta in qua fundat habi-
tudo ipsam sequens in qua est intel-
lecta. sed formaliter fecit ipas habitudine
quod est ad modum forme. Et sicut albedo
fecit formaliter ipsam formam in abstracto
pense et nihil aliud materialiter. ita inten-
tionalitas fecit formam solum et ipsam ha-
bitudine et nihil materialiter. Noie igitur
intentionis formaliter et quantum ad formale
fecit importat habitudo rei intellecte
ad actum intelligendi. Et materialiter
et quantum ad materiale fecit intentionem res
intellecta. dicitur quecumque sit siue ens rea-
le siue ens rationis.

Quo et quando conuenit rei in
intellecte ut dicatur intentio vel non

Capitulum. CCLXXII

Nec autem res intellecta quando est ve-
rum ens reale circumscribitur omni
actu intellectus dupliciter considera-
ri potest. Uno modo absolute ut est res pense
non habendo respectum ad intellectum. et sic
nulla res dicitur intentio. ut homo in rez
natura pense consideratus vel lapis. ali-
as oporteret quod esse intentionem esset de
ratione rationali quod est falsum. Alio modo potest
considerari cum habitudine ad actum intelli-
gendi. in quantum est intellecta. et sic quodam
habitu ipsam sequitur quod formaliter in-
tentionem dicitur. et ideo super rem absolute ad-
dit rei habitudine ad actum intelligen-
di. Sic igitur res intellecta intentionem dicitur
materialiter absolute autem recepta non dicitur
intentionem sed res. ipsa autem habitudo for-
maliter dicitur intentionem. quia cum pensione nois in-
tentionalis. aut sine precisione nois
intentionis quod res ipsa dicitur intentionem materi-
aliter et quod res est intellecta quocumque sit siue
sit ens reale. ut homo sine ratione ut spes. et
sic accipitur hic intentionem cum loquimur de in-
tentione quantum ad noia prime intentionis et se-
cunde intentionis. Ita patet quod modis dicitur in-
tentionem quoniam aliqui sumunt ex parte voluntatis
tunc quantum ad actum et quantum ad obiectum

et sic non loquimur hic de intentione. Aliquam
ex parte intellectus. et sic quocumque ex parte in-
telligentis et non sic hic intentionem. Alii
quoniam ex parte rei intellecte et sic de intentione
est pensum propositum.

Quid est prima intentio et
secunda. et que sunt noia prime im-
positionis et intentionis et que secunde

Capitulum. CCLXXIII

Secundo videndum est quod et vnde di-
catur prima intentio vel secunda. In
hoc enim quod dico prima vel secunda
intentionem importat et ipsa intentio et inten-
tionum ordo. quod ergo dicitur de intentione
ne dicitur de intentionum ordine dicitur quod im-
portat in hoc quod dico prima et secunda inten-
tio. Noia enim quodam dicitur prime im-
positionis sunt grammaticum. et prime intentionis
sunt logicum. et quodam etiam dicuntur eodem
modo secunde impositionis. et secunde intentionis.
Sciendum est igitur quod ordo iste vnde aliqua di-
cuntur prime intentionis et aliquid secunde inten-
tionis non potest sumi ex parte intelligentis. quia
sic spes intelligibilis quod est primum represen-
tatiuum intelligendi esset prima inten-
tio. et actus intelligendi quod est secundum esset
secunda intentio. et ipsum mentale esset ter-
tia. quod sunt falsa. Nec potest sumi ex parte
actus intelligendi. quia si sic. fortis esset
primum intellectus. et plato secundus. fortis
esset prima intentio. et plato secunda. et sic po-
stea procedendo. si tertius tertia. si quar-
tus quarta quod est falsum. Et ideo oportet quod
iste ordo accipiat ex parte rei intellecte
in quantum est intellecta. sunt quod est duplex
genus intelligibilium ad quorum quod aliter
terminat actus intelligendi. Nam quodam
sunt intelligibilia quod sunt vera entia re-
alia quod pueniunt rebus non ex opere in intel-
lectus speculatiui. puta si habent esse intel-
lectus speculatiui obiectiue. imo circumscribitur
omni tali esse obiectiui. res
vere et pueniunt rebus aliqui affirmatiue
ut homo et bos et filia in genere substantie.
albedo scientia in genere quantitatibus. et

Tractatus Secundus

silla in genere accidētū Aliquando
priuatiue. vt surdū cecū. q̄ rli nō s̄
res vere. tñ realiter ⁊ veraciter rebus
pueniūt. vt priuationes sicut cecū et
similia Et hec omnia q̄ sic rebus pueni
unt dicuntur primę intentōnes. ⁊ nō
min⁹ ⁊ aliū dicuntur etiā nōia primę
impositiōnis s̄m grāmaticos. ⁊ nōia
p̄me intētiōnis s̄m logicos. **Quia** sunt
que pueniunt rebus s̄m q̄ sunt obie
ctiue in intellectu ⁊ nō aliter. sicut est
esse abstractū. esse vniuersale. genus
species ⁊ similia. ⁊ ista dicuntur secūde
intētiōnes. ⁊ nōia raliū significātia
grammaticę dicuntur nōia secūde im
positiōis. ⁊ s̄m logicos secūde intēti
ōnis. ⁊ sic sūt duo modi essendi gene
rales. scz scđm rem. ⁊ iste est primus
• **Secundum** ratiōem. ⁊ iste est scđus
ita est ab istis duob⁹ generibus intel
ligibilibus que habēt in duplici modo
esse. sumitur diuisiō intētiōnum pri
marum ⁊ secūdarum. scz primarum a
primō modo ⁊ secūdarum a secūdo
modo **Causa** autē est. quia prima diui
sio essendi est in esse rei ⁊ in esse rōnis
vt patet. y. metaph. ⁊ ita etiā p̄ma
diuisiō nominū est. quia quedā sunt
nomina primę intētiōnis quātum ad
illa que habēt esse in re. quedam secū
de. quātum ad illa que habēt esse i ra
tione. Et ita patet vnde ⁊ quid dicat
prima intentio ⁊ secūda. intētiō. ⁊ nō
men p̄me intētiōnis ⁊ secūde logice
⁊ similiter primę impositiōis ⁊ secūde
grammaticę

Qualiter se habēt ad inui
cem prima ⁊ secūda intentio.

Capitulum CCLXXII

Munc tertio dicēdū ē qualiter
se h̄nt ad inuicē Et dicēdū q̄
in duob⁹ pueniūt ⁊ in duob⁹
differūt **Cōueniūt** q̄dē in duob⁹. Pri
mo in hoc q̄d s̄. l. in hoc q̄d ē intē
tiōne. intētiō em̄ ē quod d̄ cōe ad pri
mā ⁊ secūdā intētiōes sicut aīal ad bo
uē ⁊ hōiem Et iste differūt q̄ p̄ma a
p̄mo genere intelligibilū. ⁊ scđa dicitur
secūda a secūdo genere intelligibi
bilū. vt dicūt est **Cōueniūt** etiā scđo
quātū ad hoc de q̄ sunt. q̄ tam scđa
intētiō q̄ p̄ma quātū ad illud q̄d
importat formaliter in p̄terito noie in
tētiōis est ens ratiōis **Quod** sic vide
tur. nā quāuis intētiō se tenet ex par
te intelligentis nō distinguit p̄tra cē
reale. immo om̄is talis intētiō sit res
vera ⁊ nō ens rōnis. vt species intel
ligibilis **Thomā**. vt dicūt est **Intētiō**
em̄ vt se tenet ex parte rei intellectu
q̄stū ad illud q̄d p̄teritiue ⁊ materialiter
dicat nō distinguit contra ens reale. q̄
salte q̄n res vera est extra animā vt
hō albedo ⁊ ceterū intētiō p̄ma q̄stūm
ad illd q̄d importat formaliter ē ens
rōnis. q̄ vt dicūt ē p̄teritiue formaliter
scat intētiō ip̄am habitudinē rei. que
p̄sequit vt intellecta est q̄ ē ens rōnis
Secūda autē intētiō de entib⁹ rōnis ē. ⁊
ita vtriq̄ puenit. q̄ vtraq̄ est ens rō
nis q̄stū ad formale scātū **Differunt**
autē in duob⁹ hec nōia. p̄ma intētiō ⁊
secūda. **Primo** quantum ad illud
quod significant. quia p̄ma intētiō
cōcretiue significat materialiter ens
reale sicut homo. ⁊ scđa intētiō nul
lo mō scat nisi ens rōnis **Secūdo** diffe
rūt q̄stū ad illud in q̄ sunt **Ubi** sciens
dū q̄ aliqd d̄ esse in intellectu tripl̄
Uno mō subiectiue. ⁊ hoc mō intel
lectus includit act⁹ intelligēdi. ⁊ h̄s
bitus intellectuales. ⁊ sic sciētia ē in in
tellectu. sicut in subiecto **Alio** mō ob
iectiue ⁊ hoc dupl̄. vno mō sicut illd
q̄d est obiectū directe cognitū ab intel
lectu. ⁊ hoc mō res q̄ est extra subiec
tiue ē in intellectu obiectiue. vt homo
bos. ⁊ q̄dāq̄ aliqd q̄d intelligit. Et d̄
obiectiue esse in intellectu. q̄ ē in pipe
ctu sue cognitōis. **Cōtingit** autē ali
q̄ q̄ aliqua res sumi ⁊ semel ē in intel

De noibus secundarum intentionum

lectu subiective et obiective. ut cum ali-
quod intelligit se intelligere et cum ali-
quod intelligit et cogitat de scientia in se acci-
dentaliter existente. Aliquod autem est solum
in anima obiective et subiective in re ex-
tra. ut cum intelligit albedinem vel lapi-
dem. Alio modo dicitur aliquid esse obiective in
intellectu. quod sequitur rem. prout est ob-
iective in intellectu. Esse enim abstra-
ctum a forte et platone non pervenit homi-
ni prout est extra in se subiective. sed solum
prout est in intellectu obiective. quod sic
homo est in prospectu intellectus. sicut ob-
iectum cognitum non cognito forte vel pla-
tone. sicut etiam in visu est color et albe-
do lactis obiective sine dulcedine. sed
non est in re sine dulcedine obiective. In
hoc ergo differt prima intentio a secunda quod
secunda intentio illud habet quod nunquam est in
intellectu nec in re extra subiective. sed
solum in intellectu habet esse obiective
tanquam sequens rem veram prout est
obiectiva in intellectu ut genus speci-
es. etc. Sed illud quod importatur no-
mine prime intentionis per se et ma-
terialiter est obiective in intellectu. et
subiective in re extra. ut homo lapis
lignum. et huiusmodi. Quandoque autem
obiectiva simul et subiective in intel-
lectu. ut scientia et huiusmodi. Et ita
hec pervenientia differencia est in duobus
prime intentionis et secunde

**¶ Quid sit intentionale et a
quo veniat**

Capitulum CCCLXXIII

Nunc quarto dicendum est de
noie intentionale quod descendit
de hac noie intentione. Ubi intel-
ligendum quod intentionale potest accipi dupliciter. scilicet
essentialiter et denotative sicut aliquid
potest esse quale essentialiter ut albedo. et de-
notative. ut lignum album. quod est quale de-
notative. Ita etiam esse intentionale per
essentiam alicui pervenit. sicut ei quod est in-

terio. ipsa enim intentio est intentionale per
essentiam. Aliquod etiam alicui pervenit et in-
tentionale per participationem et denotative
ut de illo cuius est intentio. et sic accipie-
do intentionale per essentiam. est illud quod est
intentio. et denotative dicitur intentionale il-
lud cuius est intentio. Et sic accipien-
do intentiones que sunt ex parte intelli-
gentis. sunt species intelligibiles actus in-
telligendi conceptus formati vel dis-
cuncti intentionalia vel intentionata essen-
tialiter. quod sunt intentiones ree. Illa autem que
sunt intentiones et quorum sunt repre-
sentativa dicuntur esse intentionalia de-
notative. Sed hic notandum quod dicimus
quorum sunt. quod ista potest esse alicuius du-
plex. Uno modo subiecti in quo sunt. et sic
subiectum non potest denotare intentionem
nata a talibus intentionibus. ut intellectus
non dicitur intentionalis ab intentione que est species
et similia que sunt in intellectu sicut in sub-
iecto. Alio modo dicuntur iste intentiones
esse alicuius ut obiecti representati ad
quod sunt et talia denotant intentionalia
esse a talibus intentionibus. ut dicimus quod
lapis bos albedo. etc. dicuntur esse intentio-
nalia in intellectu. et habent esse intentio-
nalia in intellectu. quod sequitur suam essentiam
vel suam representationem quod est eorum intentio.
Et hoc dicitur. quod talia in quantum sunt intelli-
gentes magis importat habitudinem
ad obiectum quod representant. quam ad sub-
iectum quod informant. Et idem iudicium de
intentionibus et illis quorum intentiones sunt
sunt quod nomine intentionis extendit ad quod est
quod representationem alterius sive sit exemplar per
ducens in alterius cognitionem. sicut
est de specie visibili. et in medio et
in organo vel in speculo. vel fanta-
siam. vel in fantasia. vel specie sensibi-
bili in sensitiva memoria. etc. Acci-
piendo autem intentionem in intelle-
ctu ex parte rei intellecte. ipsa habi-
tudo rei intellecte ad actum intelli-
gentis dicitur intentionale per essentiam
vel essentialiter. eo modo que talibus entibus

Tractatus

Secundus

rationis conuenit habere essentiam q̄ non dicunt formaliter rem aliquam. sicut in priuationibz dicimus q̄ cecitas ē priuatio essentiali. sed ocul⁹ h̄z esse priuatiū denotatiue. Et sic intētiōnale denotatiue p̄t dici respectu sede intētiōis p̄ma intētiō supra quā sc̄da fundat q̄ ad illud q̄d materiali ipoztat noie p̄me intētiōis q̄d est res intellecta. Et ip̄a res intellecta q̄ d̄z intētiō materialit. p̄t dici z noiari ab h̄z noie p̄me intētiōis ipoztat formalit z sic p̄ma intētiō ut est fundam̄tu se eūde. sicut h̄o respectu speciei p̄t dici denotatiue intētiōnale. z ip̄a res intellecta p̄t dici intētiōnalis ab habitu/ dīne q̄ formalit p̄ma intētiō d̄z. sed isti modi denotatiōis nō s̄z multū yficiari

De hoc nomine trāscēdēs
Capitulum. **CCCLXXXIII**
De hoc autē noie trāscēdēs sciendū q̄ trāscēdēs d̄z quasi trans oīe ens. vel q̄si trāscēs oīe ens. Hoc autē p̄tingit tripl̄. Primo entitate. z hoc mō deus d̄z trāscēdens. q̄ nobilitate actualitatis trāscēdēs oīe ens. z sic nō ē cois vsus vocabuli. Alio mō accipit trāscēdens nō ab ētatis nobilitate s̄z a p̄dicatiōnis cōitate. z sic illud q̄d p̄t p̄dicari de oīe ente d̄z trāscēdēs. S̄z ē duplex p̄dicatiō. vna formalis. vt h̄o est aīa. Alia denotatiua. vt h̄o ē alb⁹. h̄o ē species. Illud q̄d p̄dicatiōe formali p̄dicat de oīe ente. eo mō q̄ cuiuslibet entī puenit. p̄terea formalitas d̄z trāscēdēs. quali trās oīe ens. vt trāscēs oīe ens cōitate. s̄z formalis p̄dicatiōis z sic trāscēdēs d̄z p̄prie de ill⁹ ser. s̄n te vno. s̄o bono. re. aliq̄. Et h̄ est cōis vsus vocabuli. Illud autē q̄d p̄dicatiōne denotatiue p̄dicat de oībz sc̄dis intētiōibz. z de p̄mis trāscēdētibz. p̄t etiā dici trāscēdēs. q̄ h̄ q̄d dico ens est vniuersale. h̄ q̄d dico genus ē vni

uersale z sic de alijs. Et nec iste modus trāscēdētis ē ita cois z p̄prie sicut sc̄dis

De hoc noie Vniuersale.
Capitulum. **CCCLXXXV.**

Quia vniuersale tria vidēda sunt. Primo q̄t modis d̄z z accipit vniuersale. Sc̄do quō vlt p̄ abstractionem z p̄dicatiōne se h̄z ad sua inferiora s̄m rōne prioris z posterioris. Tertio quō se h̄z ad ea in rōne tot⁹ z partis.

Quia vniuersale sumit tripl̄. Vntū ad primū sciendū q̄ vlt sumit tripl̄. Est em̄ q̄d d̄z vlt causalitate. z isto modo sol d̄z cā vniuersalis respectu generabilium deus aut vlt cā ē respectu omnium z sic nō ē cois vsus loquēdi apud loq̄yos de vniuersali. Alio mō d̄z vlt abstractione. Abstractio autē ē duplex omis em̄ abstractio d̄z respectu materīe. Quedā ergo sunt abstracta a materia s̄m esse. z q̄uis hec sunt quedā p̄cularia z quedā singularia. n̄s h̄lominus p̄ abstractionē a materia vltā dicunt. Alio modo est aliqd vniuersale p̄ abstractionē nō s̄m esse sed s̄m intellect⁹. p̄sideratiōne inquantū talia p̄siderāb̄ ab s̄qz materia. Hoc aut p̄t fieri tripl̄. vno modo vt p̄sideretur ad intelligibile absq̄ hac materia sensibili sicut hominē. nō p̄siderādo h̄ic for. q̄uis talia intelligat cū materia sensibili in p̄mū. Et talis abstractio vocat p̄fica. id est naturalis. vnde scientia naturalis est de sic abstractis. nō tamen excludit materiam sensibilem communē. quia intelligit hominem cum ossibus et carnibus in cōmuni non tamen considerat cum istis carnibus z ossibus in particulari. Alio mō p̄t fieri hec abstractio vt intellect⁹ p̄sideret nō solū sine hac materia sensibili. s̄z etiā sine p̄sideratiōe

De nominibus secundarum intentionum

sensibilis materie. Et consideret eam cum materia intelligibili. ut per considerari circulus sine ere-ferro vel ligno. et huiusmodi. Et quod circulus oportet quod sit in aliqua materia non intelligitur sine materia intelligibili. et talis abstractio vocatur mathematica. quod de talibus abstractis scilicet scientie mathematice. Tercio modo per aliquid considerare rem aliquam et sine hac materia sensibili in communi. licet cum intelligibili. licet sine materia sensibili et intelligibili. Hec autem abstractio non est realis separatio sicut cultellus separat carnes ab ossibus. sed vni consideratio sine altero. sicut visus videt colore in pomo nihil considerando de sapore. Et quod ut sic talia considerant abstracta operatur eis ut dicatur de multis. sicut sunt in multis. id est est alia abstractio quam ipsam consideratur. que per predicatorem. et sic huiusmodi est abstractio communitate predicatois. quod predicatur de sorte et platone. Vnde quod secundum logicos dicitur quod dicitur predicorum modorum. sed per vltimo modo. Et sic vnde symprum dicitur quod est apertum naturam de pluribus predicari. Vbi intelligitur quod tale vnde est multiplex. Est enim quod dicitur vnde quod huiusmodi actu et similes plura supposita. sicut huiusmodi sorte et platone et sic de alijs. Aliud est vnde quod dicitur actu non huiusmodi plura supposita sed successiue sicut tenet. Aliud est quod non huiusmodi plura supposita nec actu similes nec successiue. ut sol et luna. quibus tamen non habeat nisi vni cum suppositum. quod tamen sol per considerari sine additionibus indiuiduantibus. sed sine huiusmodi et nunc per dicitur vnde. Et quibus in alijs duobus modis dicitur vnde est quod est apertum naturam predicari de pluribus vel similes quod ad primum. vel successiue quod ad secundum. et in tertio non possit nihilominus dicitur apertum naturam predicari de pluribus. quod in quibus vnde est hoc ei vni. licet hoc sibi non vniatur in determinata materia. Quocirca autem modo sumat vnde quod dicitur vel sumit per apertudinem quadam ad particulare. Et idem culter modo vniatur respō-

der alijs modis particularis sicut primum. quod enim sol huiusmodi virtute respectu cuiuslibet generabilis dicitur cum vniatur omnibus generabilium. Et quod sortes non huiusmodi virtute nisi respectu platonis. dicitur cum particularis. et sic postea singulis modis vniatur respondet modus particularium.

¶ Quod vnde est prius et posterius suis inferioribus. **CCCLXXVI**

Quantum ad secundum dicitur quod vnde dupliciter potest considerari. Vno modo quod natura vniatur considerat sicut cum intentione vniatur. ut scilicet vniatur et idem habeat habitu dicitur ad multa et vniatur ex abstractioe intellectus et sic oportet quod secundum huiusmodi modum vnde sit posterius. Vniatur in primo de anima dicitur quod anima vnde autem nihil est aut posterius est. sed secundum platonicos quod ponit vniatur subsistentia secundum hanc consideratorem vniatur. sed prius quod particularia. Vniatur secundum eos particularia non sunt nisi per participatorem vniatur subsistentia quod dicuntur idee. Alio modo per vnde considerari quod ad ipsam naturam vniatur vel humanitatis put inuenit in particularibus. et sic dicitur quod duplex est ordo nature. Vnus secundum viam generationis et epistola secundum quam viam ea que sunt imperfecta et in potentia sunt forma. et huiusmodi modo magis coe est prius secundum naturam quod apparet manifeste in generatione animalis et hominis. nam prius generat animal quam homo. ut dicitur in libro de generatione animalium. Alius ordo perfectiois siue intentionis nature. et sic actus est prior simpliciter quam potentia. et perfectus quam imperfectus. Et per hunc modum minus coe est prius secundum naturam. quam magis coe. ut homo quam animal. Nature enim intentio non sinit in generatione animalis. sed intendit generare hominem.

¶ Quod vniatur respectu inferiorum se habent aliquam in ratione totum aliquam in ratione partium. **CCCLXXVII**

Quantum ad tertium dicitur quod vnde magis coe comparatur ad

Tractatus Secundus

minus cōe. vt totū z vt ps **U**t totū qdē fm q in magis vlt nō solū prinetur in potētia minus vlt sed etiā alia vt sub aiāli nō solū hō p rinet. s; etiā z equus. **U**t ps qdem fm q minus cōe p rinet in sua rōne nō solū magis cōmune sed etiā alia. vt homo non solum animal sed etiam rationale **S**i cur etiam animal in se consideratum prius est in nostra cognitione q̄ hō mo. sed homo prius est in nostra cognitione q̄ q animal sit pars rationis eius.

¶ De hoc noie abstractū vñ et quot modis dī. z q̄s ē modus scandi **Ca. COLXXXVIII**

De hoc autē noie abstractū pz eius acceptio fm inchoare pmissa i dēfinitōe de abstractione in pñ capitulo de vlt. quia omnib; istis modis de q̄bus dī fieri talis abstractio. illa res abstracta in quolibet mō illoz abstractuz dī. z eis oppositū p r dīa p r etum **P**reter hos modos dī abstractū p r mū ad cōcretū fm modū scandi. vt abstractum dicat illud qd sciat formā absolute. **C**ōcretū vero qd est ad aliqd p r etū. **E**t isto mō respectu oīm dīctionū inuenit abstractū z cōcretum vt hoc qd dico ens z entitas. **H**oc em qd dico ens est p r etū. z dī illud qd hz entitatē. **S**z hoc qd dico entitas dī illud qd hz formā. vel dī illud quo ens est ens. scz ipam formā. **I**dē pz in hoc qd dico vlt quantū ad secundas intentōes. qd vlt est p r etū. et sciat illud qd hz naturam vlt ratis. **U**niversalitas autē ipam naturā vel formā qua vlt est vlt. **I**dē dico in substantia. hō est p r etuz z sciat qd hz naturā humanā. s; humanitas ē abstractū z sciat illud q̄ hō ē hō. **E**t dī de albo z albedine in accidentib;. qz albū sciat illud qd hz albedine. sed

albedo sciat ipam naturam siue ipam formā. **U**n generalit̄ pcludo q̄ p r etum dī illud qd sciat hātens naturā. et abstractū qd sciat ipam naturā. et iō absolutū hz modum scandi quo est. **E**t qz modus scandi dato q̄ eadē res scatur. impedit modū p dī scandi. **I**nde est q̄ dato z posito. si tū ita est q̄ quantū ad formale scatum idem importet noie abstracti z p r etū sicut hoc noie hōis z humanitatis noie albi z albedinis zc. **T**amē quia modus scandi est diuersus in diuersis. qz p r etū sciat p modum qd est. et p modum hātentis z p modū totius. **A**bstractū autē sciat p modum quo est. z p modum habitū. z p modum partis. **I**deo in nulla re in qua differunt qd est z quo est. hātens et habitū. pars z totū. possunt de se inuicem p dīcari. vt hec est falsa. homo est humanitas. albū est albedo. **S**ed tur ergo q̄ p r etū z abstractum non possunt de se inuicē p dīcari. **I**n diuinitis autē vbi idē est habitus z hātens quod est z quo est. pars z totum. eo mō quo est in talibus totum z pars possunt de se inuicem p dīcari. **I**deo hec est vera. deus est sua deitas. deitas est deus **U**t cōmuniter autem z maxime in genere substantie nomine p r etū suppositum importatur z nomine abstracti natura.

¶ Quid importat noie cōcreti. et q̄ triplex est modū cōcretorū **Capitū. COLXXXIX.**

De cōcreto autē q̄uis aliqd pz ex pcedenti capitulo. tū ad maiore euidentiā **S**ciendum est. q̄ triplex est cōcretum quoddam accidentale vt albū. qd dā sub stantiale sed nō denominatiū. vt hō et aiā. qd dā sub stantiale denotatū vt aiātum z hōmō. **O**mniū autē cōcretis cōmune est vt dent intelligere

De nominibus secundarum intentionum

suppositum. et per supposito reddunt lo-
quutionem veram. ut albus currit. per for-
te currente. rationale disputat vel homo
mouetur. In hoc autem est diuersitas. quia om-
ne preteritum accidentale dat intellige-
re suppositum non ex se. sed ex modo se-
cundum album enim solum qualitate se-
cat. ut dicitur in predicamentis. Coeretur autem
substantiale denominatum dat intelli-
gere suppositum partium ex se. scilicet ex modo
parium ex modo se-
cundum se-
cat aliquid quod pertinet tamquam pars ad
intranseitate suppositi. ut autem partium
parium vero ex modo se-
cundum se-
cat hoc item sicut in quodam suppositi-
um cum se-
cat principalem formam sed
indirecte. scilicet ex se sequenti ex suo modo
se-
cundum se-
cat imporat suppositum. Coeretur
autem substantiale non denominatum
directe et per se se-
cat suppositum. Ex quo
patet quod preteritum substantiale non de-
nominatum predicatur de suppositis
per se in quid. ut animal de forte. Co-
eretur autem substantiale denominatum
predicatur de nominatiue de nominatiue acci-
dentali. Quid autem imporetur nomi-
ne suppositi expressius infra patebit
De differentia autem reali horum duorum.
nature et suppositi. quod est famosa questio
non plus dico. sed ad presens sufficit
dixisse horum duorum nominum se-
cundum se-
cat et differentiam. scilicet abstracti et concreti
quorum unum dicitur in comparatione
ue ad alterum.

¶ Quid est predicatum.

Capitulum. CCLXXX

Hoc autem nomen predicatum si-
gnificat rem que de altero dicitur
sive actus verbalis sit illud
quod dicitur. sive per copulam verbale dicitur
catur. sive dictio sit actus verbalis.
ut cum dico fortes currit. hoc quod
dico currit. est predicatum. quia de sub-
iecto dicitur. scilicet de forte. Aliquid autem aliquid
dicitur de aliquo mediante copula verba-

li. et dicitur predicatum duplex. ut cum dico
fortes est albus. ibi albedo dicitur de forte
re. et eorum hoc. est albus. est predicatum
rum. Predicatum autem dicitur ab actu predi-
candi. hoc autem conuenit omni rei et
omni nomini quod possit predicari
in aliqua propositione. siue sint nomina
prime vel secunde intentionis

¶ Quid est predicabile et predicatum
subiectum et subiectibile.

Predicabile autem dicitur ab ap-
pitudine predicandi. quibus actu
non predicatur. in quo etiam differet a
predicatio quod dicitur actum et esse. Pre-
dicabile similiter conuenit omni enti
cuiuscumque conditionis existat. Pre-
dicamentum autem dicitur ordine di-
uersorum predicatum et predicabilium
que sunt eiusdem generis. et omnia pre-
dicabilia ordinata sicut sunt et supra vel
lateraliter in genere substantie predi-
catum dicuntur. et idem est in generi-
bus accidentium. Nec autem non sunt
nisi decem. quia nec possunt esse nisi de-
cem rerum genera de quibus dicitur
est prius. Et sic patet differentia pre-
dicati predicabilis et predicamenti
Et quia predicatum dicitur in com-
paratione ad subiectum. et subiectum
dicitur illud de quo dicitur aliquid
et sic predicatum est quod de altero
dicitur. et hoc generaliter conuenit om-
ni rei et nomini quod potest subiace-
re alteri ut aliquo modo de eo dicitur
quia tamen diuersimode inuenitur
in multis diuersis. ideo quibus sub-
iectum dicitur terminus propositionis
de quo predicatum dicitur. tamen sicut
et aliqua diuersimode de diuersis dicitur
cuntur inuenitur diuersimode sub-
iecti dicitur. Dicitur autem aliquid esse
in aliquo et dicitur de alio. sicut forma
substantialis de prima materia. et
hoc modo dicitur subiectum mate-
ria prima omnium formarum substantialium

Tractatus

Secundus

Alto mō dicitur aliquid de alio et in eo sic
cut forma accidentalis in sua materia
et hoc mō suppositū dicitur subiectū oim
accidentū. Alio mō dicitur aliquid de aliquid
vr sua proprietate. et hoc mō aia ē subie
ctū suarū proprietatū. sicut angelus et deus.
Alio mō dicitur aliquid dici de alio tanquā
illud quod ē declaratiū sue quidditatis et
quiritatis. et isto mō passiones dicuntur
de aliquid in scia cuius cognitio querit
et illud subiectū scie vocat. et sic deus
ē subiectū sciētie theologie. Alio mō
dicitur aliquid dici de alio sicut superioris de
suo inferiori. et sic fortes subijciuntur hoī
er hoī aīali. et sic de alijs. Sicut autē
p̄dicatū dicitur ab actu p̄dicandi. et p̄di
cabile a potētia et a pritudine p̄dican
di. ita subiectū dicitur ab actu. subijcibile
autē ab a pritudine. Et hoc dicitur subie
cto et subijcibili dicitur sufficitur

¶ Quid est vniuocum.

Capitulum. **CCCLXXXI**
Ad quia subiectū et p̄dicatū
sequuntur quiddam accidentia que
importantur noīb; scēde intērio
nis. vr vniuocū analogū et hmoi. tō
subiectis subinfero p̄mo de hoc quod est
vniuocū. Vniuocū autē definiunt in
p̄ncipio p̄dicamētoꝝ. quod vniuoca dis
cunt illa quod nōmē ē cōe et fm illud
nomē rō substātie ē eadē. Et fm hoc
vniuocū fecit illud nomen quod p̄t dici
de plurib; fm eandē rōem substantia
lem. sicut hō dicitur de forte et platone. et
aīal de hoīe et leone. Et inde ē quod omne
genus de suis specieb; et oīs spēs de
suis indiuiduis vniuoce p̄dicantur vr
porphyrus dicit.

¶ Quid est equiuocum

Equiuocū autē dicitur quod si que vocas
sua fecata fm Albertū. Et ideo
equiuocū dicitur illud nomen quod ē cōe mul
tis. et fm illud nomen illoꝝ fecatoꝝ rō
seu subiecta ē diuersa. sicut p̄ de hoc no
mine canis. quia dicitur de latrabili

et celesti sidere. et de pisce marino.

¶ Quid est analogū

Analogū autē idē ē quod p̄portionalis
bile. sicut et analogia idē ē quod p̄
p̄portio. Et analogū dicitur illud nomen
quod ē cōe multis. s; p̄ p̄us dicitur de vno
et p̄ posterius fm̄ quandā p̄portioem
de alio vel de alijs. sicut ens per p̄us
dicitur de subiecta quod de accidente. Hec autē
p̄portio duplex est in nominib;. vno
mō. quod multa hnt p̄portioem ad vnu
et sic sanitas in aīali est analogū ad sa
nitate in medicina vr ad cām. et ad sa
nitate in vīna vr ad signū. Alio mō
quod vnu hnt p̄portioem ad alterū. sicut sa
nitas in medicina ad sanitate vīne. Et
iste modus cōitatis ē medius inter
p̄mā equuocōem et simplicē vniuocōem
carōem. In his em̄ q̄ analogice dicitur
tur nō ē totaliter vna rō sicut in vni
uocis. nec totaliter diuersa sicut in equi
uocis. S; nomen quod sic multipliciter dicitur
fecat diuersa fm̄ p̄portioem. Est autē
dīna inter hec tria. quod si nomen cōe vel
īp̄a cōitatis debeat diuidi. Vniuocū
diuidit p̄ suas p̄rias dīas. sicut ge
nus diuidit suis differētijs. Equuocū
autē diuidit fm̄ diuersas res fecatas s; p̄
cur canis. Analogū autē fm̄ diuersos
modos p̄portionales. sicut ens de se
dit in decē p̄dicamēta. vr p̄us dicitur
ē fm̄ diuersos modos essendi. Ulter
ius autē dōm̄ ē quod idē nomen p̄t ēē equi
uocū. vniuocū et analogū respectu di
uersoꝝ et nō respectu eiusdē. vr hō no
men canis ē equuocū respectu latrabi
lis et sideris et p̄cis. Est autē vniuocū
cū respectu oīs canis latrabilis. Est
autē analogū respectu oīs canis larra
bilis veri et respectu canis latrabilis
picti. quod p̄us de vero cane dicitur et per
posterius et p̄portionaliter de picto.

¶ Quid est denominatiuū

Denominatiuū autē dicitur quod quod so
lo casu. i. sola cadētia vel inclina
tione ad subiectū ab aliq̄ hnt appellat